

© Timo Mäkelä

Timppa: ”Tunnelma on tärkeintä”

Harri Römpötti

Timo ”Timppa” Mäkelä käsittelee tähänastisessa päätyössään Vaaleanpunainen pilvi keski-ikäisten ihmisten ihmissuhteita ja tunne-maailmaa.

– Jokainen ihminen kaipaa synkim-pinä hetkinä jotain toivoa siitä, että joskus jossain hänellä menee taas hyvin. Siihen kaipuuseen viittaa Vaaleanpunainen pilvi, Timo ”Timppa” Mäkelä selittää 200-sivuisen sarjakuvansa nimeä.

Toimiva parisuhde voisi olla sellainen auvoinen pilvi. Ja luhistuva suhde voi saada tarvitsemaan vaaleanpunaista toivoa. Vaaleanpunainen pilvi kertoo kahdesta parisuhteesta – tai kolmesta, jos lasketaan parien puolikkaiden yhteinen petos.

– Halusin kertoa todellisesta maailmasta. Henkilöt ovat 30–40-vuotiaita, kymmenisen vuotta minua nuorempia, koska ajattelin, että varsinkin nuoret lukijat odottaisivat minun kaltaisiltani viisikymppisiltä vakiintumista ja seestymistä.

Viisikymppinen Mäkelä on julkaissut

sarjakuvia 1970-luvun lopulta lähtien. Lisäksi hän on piirtänyt poliittisia pilakuvia, levykansia ja kuvituksia. Piirtäjänä hän on suomalaisen sarjakuvan lahjakkaimpia.

Kun Suomen sarjakuvaseura antoi Mäkelälle Puupäähattu-palkinnon vuonna 1989, perusteluissa kannustettiin häntä tekemään sanomalehdissä julkaistujen lyhyiden strippien ohella laajamuu-toinen teos. Mäkelä on julkaissut neljä albumia, mutta Vaaleanpunainen pilvi on hänen ensimmäinen itsenäinen iso teoksensa.

– Sain kaksi ja puoli vuotta sitten valtion yksivuotisen apurahan. Sen turvin saatoin tehdä ihan mitä halusin ja päätin piirtää pitkän tarinan. Kuvittelin tekeväni sen vuodessa, mutta kaksi siihen meni.

Mäkelän lähtökohta oli hieman erikoinen. Ensimmäiseksi hän keksi kerronnan rakenteen, joka koostuu neljän sivun yksiköistä. Ne alkavat koko sivun kuvalla, seuraavalla on kaksi ruutua, kolmannella kolme ja neljännellä neljä ruutua. Sitten palataan taas koko sivun ruutuun.

– Poljento, 4/4-rytmi, antaa tarinalle rakenteen kuin musiikissa, vaikkei lukija

© Timo Mäkelä

SIT KUITENKIN ROMAANEISSA JA ELOKUVISSA TÖRMÄÄ TUUPPEIHIN, JOTKA ON IHAN KAHELEINA TOISIINSA...

© Timo Mäkelä

sitä tietoisesti huomaisikaan. Rytmiä rikkomalla pystyin painottamaan tarinan vaiheita. Sen aikarakenne on rikottu, noudattaa sisäistä logiikkaansa.

– Seuraavaksi ryhdyin piirtämään avainkohtauksia. Ajattelin, että jossain vaiheessa kirjoitan käsikirjoituksen. Mutta piirsinkin vain kohtauksia ja sovitin niitä eri järjestykseen. Sillä tavalla tulin tehneeksi 30 ylimääräistä sivua, jotka eivät sopineetkaan lopulliseen versioon.

– Mutta tunnelma oli tärkein. Pelkäsin, että liiat työvaiheet veisivät tuntuman siihen. Halusin sarjakuvan maailmasta mahdollisimman realistisen. Suurin osa siitä on piirretty Helsingissä ulkona eri vuodenaikoina ja erilaisissa säissä.

Vaaleanpunaisen pilven päähenkilö, graafikko Kauko, piirtää mielellään puita. Sarjakuvasta näkyy, että myös Mäkelä rakastaa piirtää puita ja maisemia. Kauko asuu Sinikan kanssa. Sinikan kaveri Mirja puolestaan tapaa Jukan, jonka kanssa muuttaa yksin.

Jukka ja Sinikka solmivat salaa suhteen. Sen seuraukset ovat tarinan ydin. Parisuhteiden kiemuroihin Mäkelä päätyi, kun oli lopettelemassa Helsingin Sanomissa julkaistua sarjaa Pieniä jultmia tarinoita, joka käsittelee perhe-elämää. Siitä on koottu kolme albumia.

Vaaleanpunaisen pilven 200 sivun mitta on poikkeuksellisen laaja suomalaisessa sarjakuvassa. Se on sallinut Mäkelän käyttää usein tekstittömiä jaksuja tunnelman rakentamiseen. Kerronnan rauhasan rytmin vastapainoksi Mäkelän grafiikka on runsasta. Sen piirtämiseen kului kaksi vuotta mutta sen lukemiseen menee tunti.

– Luulen, että sen voi lukea nopeammin. Sarjakuva vaatii paljon työtä suhteessa lukijan siihen käyttämään aikaan.

Mutta ei se työ hukkaan mene. Piirroksista lukija poimii paljon informaatiota tunnelmasta. Romaanissa ei voi hallita lukijan mielikuvia läheskään yhtä tarkkaan.

Mäkelä osaa piirtää tunnelmia. Mustavalkoinen viiva on parhaimmillaan tavattoman herkkää. Tyylin yleissävö tuo mieleen impressionismiin.

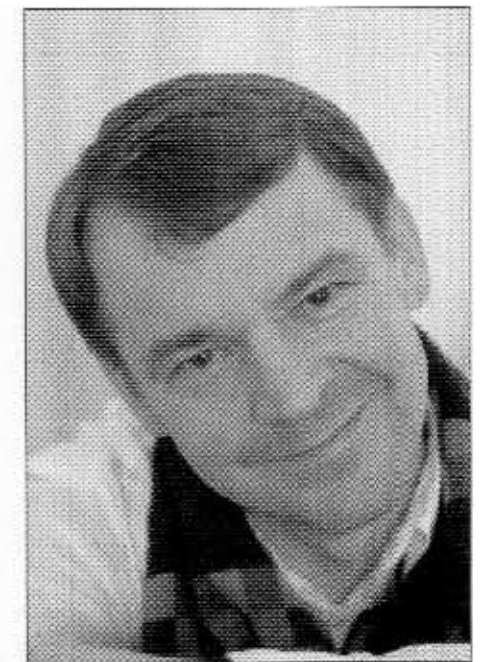
– Voimakkaimmissa tunnetiloissa grafiikka muuttuu ekspressionistiseksi, kun ympäristökin alkaa heijastella henkilöiden mielentiloja. Unijaksoissa on surrealismin ja siirtymissä kokeilin abstrakteja ruutuja. Halusin selkeää mutta myös kokeilevaa kerrontaa.

Mäkelä on lainannut myös sarjakuvan serkun, elokuvan, kerrontakeinoja harvinaisella tavalla. Ristikkäiskuvia ei ole

© Timo Mäkelä

Vaaleanpunaisessa pilvessä liikutaan todellisuudessa Helsingissä, muun muassa Lasipalatsin Meleori-kahvilassa, jossa oli syyskuussa esillä tarinan originaalisivuja.

Timo Mäkelä tunnetaan parhaiten Ilta-Sanomien pilapiirroksista ja Helsingin Sanomien sunnuntaisarjakuvista.

juuri sarjakuvaan sovellettu. Tarinassa on suorat sitaatin kahdesta elokuvasta, Alfred Hitchcockin Mies, joka tiesi liikaa -jännärin 50-luvun versiosta ja Stanley Kubrickin testamentista, Eyes Wide Shut -aviodraamasta.

– Jukkahan on filmihullu ja minäkin pidän Hitchcockista. Kubrickin elokuvan olin nähnyt juuri, kun aloitin Vaaleanpunaisen pilven tekemistä. Sen teema aviopetoksesta sopi tarinaan.

Nyt Mäkelä piirtää taas Helsingin Sanomiin uutta sarjaa Minun elämäni. Ajatus uudesta pitkästä tarinasta pyöri myös jo mielessä, vaikka urakka olisikin taas iso.

– Seuraavalla kerralla kirjoitan luultavasti ensin tosi viilatun käsikirjoituksen. Aihetta en tiedä vielä, mutta se on erilainen kuin tämä, Mäkelä tuumii. ■

”Timppa” sai valtionpalkinnon

Taiteen keskustoimikunta myönsi 24. lokakuuta taiteen valtionpalkinnon (75 000 mk) ”Timppa” Mäkelälle. Jo keväällä päätettyä palkintoa ei annettu niinkään Vaaleanpunaisesta pilvestä kuin pitkästä ja tasalaatuisesta urasta.

Palkinnon perustelut kuuluivat seuraavasti: ”Timo Mäkelä (s. 1951) on piirroskuvan monipuolinen ammattilainen, joka on tehnyt mittavan määrän sarjakuvia, kuvitusta, kirjoja ja levyjen kansia sekä pilapiirroksia. Mäkelän viiva on erittäin kaunis ja elävä, hänen kuvansa ilmavia ja ilmaisevia. Hän on laaja-alainen sarjakuvantekijä, joka on tehnyt niin

lasten sarjoja kuin etsinyt myös aikuisen arjen kipupisteitä, piirtänyt niin huumoria kuin vakavaakin. Mäkelän tänä vuonna ilmestynyt teos Vaaleanpunainen pilvi on sarjakuvaksi niin laaja, että sitä voidaan hyvin kutsua sarjakuvromaaniiksi.”

Mäkelän lisäksi valtionpalkinnolla palkittiin muuten myös leiko Turilas ja jääri -animaatioelokuvan työryhmä – Mariko Härkönen, Ismo Virtanen, Liisa Helminen ja Hanna Hemilä. Syrjäpaattiselle lastenelokuvalle palkinnon soi aivan yhtä mieluusti kuin Mäkelällekin.

Ville Hänninen